

Cronica la concertul de deschidere al stagiunii Orchestrei Filarmonicii Israeliene Tel Aviv – Delia Jacob

2022/2023

Intonarea Imnului național al Israelului care conform tradiției deschide începerea de a lungul unui an întreg a unui șir lung și bogat de concerte, ca de obicei ne-a emoționat și ne-a umplut de mândrie.

Concertul din Tel Aviv la data de 14.10

Prima lucrare din program a fost „*Cântecul Lebedei*” a compozitorului estonian **Arno Part**, intrată cu această ocazie pentru prima dată în repertoriul orchestrei. Lucrarea a fost compusă în 2013, inițial scrisă pentru cor și orgă. Versiunea orchestrală pe care am ascultat-o în concert a fost cântată pentru prima dată în anul următor de către orchestra din Viena sub bagheta dirijorului Mark Minkowski. Compoziția, foarte romantică și melodioasă a fost primită cu foarte multă căldură de publicul telavivian.

A urmat concertul în re minor pentru vioară și orchestră al compozitorului finlandez, **Jean Sibelius**, unul dintre cele mai frumoase și mai căutate pagini din repertoriul violonistic. Deși un foarte talentat violonist, cu o tehnică performantă, Sibelius nu a îmbrățișat cariera solistică, preferând formațiile camerale și dându-se în special creației componistice. Premiera concertului a avut loc în 1904 în Helsinki dar atunci a fost primit cu răceală de critici și de public. În anul care a urmat și până în primele luni ale anului 1905, Sibelius a revizuit orchestrația și a desăvârșit versiunea finală a concertului. Perioada aceasta coincide și cu o schimbare edificatoare în viața compozitorului. Se mută cu familia într-un loc pitoresc, departe de agitația urbană, în mijlocul naturii lângă un lac înconjurat de păduri. De fapt fiecare temă muzicală a acestui concert ne amintește atmosfera unică a peisajelor nordice. Nu se cunoaște motivul pentru care acest concert extraordinar de frumos și expresiv a fost pus sub tăcere câteva decenii, până în anul 1990 când violonistul **Leonidas Kavakos** l-a readus cu mare succes pe scenele de concert

Concertul are un caracter simfonic, limbajul vioarei soliste împletindu-se în permanență cu voci solo sau de ansamblu ale aparatului orchestral foarte bogat și complex. Concertul este construit după rigorile clasice stabilite acestui gen muzical încă din sec. al XVIII-lea: partea întâi mai rapidă, partea a doua lentă foarte melodioasă lirică și partea a treia rapidă cu caracter energetic aproape sălbatic în ritm dansant.

Solista, **Sayaka Shoji** a interpretat cu o sensibilitate ieșită din comun liniile melodice de o rară noblețe și frumusețe pe un fundal armonic ce sugerează o atmosferă de mister (mai ales în anumite teme ale primei părți și în partea a doua prin excelență lirică bogat nuanțată). Pe lângă puterea expresivă ieșită din comun, solista ne-a convins și prin tehnica ei perfectă și prin vigoarea

și temperamentul demonstrate în pasajele de mare virtuozitate. Am fost nu mai puțin convinși de marea ei artă interpretativă când la cererea publicului a dat bis Sarabanda din Partita II solo de J.S.Bach. Interpretarea acestei bijuterii a literaturii muzicale a respectat viziunea nouă în care este luată în considerare interpretarea muzicii baroce în zilele noastre, totul natural, convingător, interesant fără cea mai mică tentă de manierism.

După pauză am avut revelația de a redescoperi celebra și unica *Simfonia a noua* a marelui **L.v. Beethoven**, devenită simbol atât ca deschizătoare de drum și pregătitoare a unei perioade noi în evoluția muzicii culte dar și ca viziune filosofică asupra vieții și a omenirii. Simfonia este concepută în patru părți după rigorile genului simfonic al vremii dar aduce multe îmbogățiri. Primele două părți deși se încadrează în modul de construcție stabilit și cunoscut deja de câteva decenii în arta componistică, aduce multe înnoiri mai ales în ce privește lungimea frazelor, în elaborarea armonică diversificată și în folosirea unui aparat orchestral mult mai bogat. Partea a treia se aseamănă poate cel mai mult ca și structură cu celelalte scherzo-uri din simfoniile anterioare beethoveniene. Partea care iese cu totul din matca legilor tradiționale, spărgând limitele și deschizând o perspectivă cu totul nouă este partea patra în care compozitorul folosește o orchestrație mai complexă și mai bogată și adaugă partiturii participarea a patru soliști și a unui cor mixt. Beethoven a folosit ca text, o poezie celebră a poetului german Friedrich Schiller, „Oda bucuriei” care cheamă pe oamenii din toată lumea la fraternitate, pace și dragoste.

Soliștii: *Chen Reiss* (soprană) *Tom Ben Ishai* (soprană) *Bernarda Fink* (mezzo-soprană) *Matthew Newlin* (tenor) *Victor Sicard* (bariton)

sunt foarte cunoscuți în lume având un palmares foarte bogat. Am fost impresionați de acuratețea și de modul în care fiecare și-a adapta timbrul în favoarea întregului. Corul a unit două ansambluri: cel local cunoscut sub numele de „Gary Bertini” și cel al oaspeților germani din Munchen, „Bach Chor”.

Publicul a ieșit din sala de concert copleșit de emoția pe care această simfonie monumentală interpretată cu atâta dăruire a putut-o provoca

Concert la Haifa în 19.10

Orchestra Filarmonicii a adus publicului din Haifa un cu totul alt program.

J.S.Bach Magnificat în Re major BMV 243 a fost lucrarea care a încântat publicul până la pauză. **Bach** a compus această lucrare în primii ani ai șederii lui la Leipzig unde a primit funcția de Kappelmeister la biserica Sf. Thomas din oraș, aceasta fiind prima lui lucrare vocal simfonică de amploare. A fost compusă pentru a servi evenimentelor bisericesti și desigur are caracter religios (se referă la istoria Fecioarei Maria așa cum apare în Noul Testament) Este împărțită în douăsprezece secțiuni scurte, fiecare dintre ele fiind interpretate fie de soliști, fie de cor (Bach Chor Munchen...aceiași care a apărut și în simfonia a IX-a de L.v.Beethoven în concertul din Tel Aviv)

Soliștii, fiecare foarte cunoscut pe plan internațional în lumea muzicală sunt: **Chen Reiss** (soprană) **Bernarda Fink** (mezzo-soprană) **Matthew Newlin** (tenor) **Mikhael Petrenko** (bass).

După pauză orchestra a interpretat sub bagheta tânărului și talentatului dirijor **Lahav Shani**, Simfonia întâi în re major, op. 25 de Sergey **Prokofiev**. Este cunoscută și sub numele de „clasică” datorită structurii, atmosferei, orchestrației și caracterului temelor muzicale care respectă tradiția secolului al XVIII-lea și pentru că este împărțită în patru părți în ordinea clasică impusă cu peste două sute de ani în urmă de către **Joseph Haydn** (Excepție făcând partea a treia, unde compozitorul a înlocuit tradiționalul menuet cu o gavotă) Totuși **Prokofiev** deși aflat la început de drum creator, este un inovator în bogăția de schimbări armonice, disonanțe, splendide linii melodice lirice, contraste ritmice. Simfonia a câștigat de a lungul timpului reputația unei adevărate bijuterii spumoase a cărei vigoare și frumusețe dirijorul și orchestra au știut cu atâta măiestrie să le redea. Interpretarea a fost perfectă ca acuratețe și sincronizare. În plus a reușit să scoată în evidență umorul și elementele ludice, uneori chiar sarcastice tipice lui Prokofiev, să creeze o energie debordantă în părțile rapide și ritmice și o deosebită nuanțare expresivă în părțile lirice de o minunată melodicitate.

Momentul de vârf al serii l-a constituit apariția legendarei **Martha Argerich**, pianista de excepție care a de a lungul unei foarte lungi cariere solistice, a cucerit toate scenele mari ale lumii. Această octogenară care irradiază lumină și dăruire și care debordează de energie creatoare, a ținut publicul cu sufletul la gură tot timpul cât a cântat *Concertul nr.3 în Do major, op. 26 de S. Prokofiev*. Chiar și mult timp după aceea a rămas ca un ecou în inimile tuturor. Era greu să hotărâști ce anume te farmecă mai mult: compoziția în sine atât de complexă în care virtuozitatea adusă la extrem se împletește cu melodicitatea sensibilă și expresivă, modul perfect în care dirijorul și orchestra au știu să se împletească cu solista creând un tot desăvârșit sau interpretarea absolut genială a acestei muziciene de excepție.

Am lăsat la sfârșitul acestei duble cronici, poate intenționat, cuvintele de adâncă apreciere adresate tânărului dirijor Lahav Shani care a primit conducerea Filarmonicii, moștenită de la maestrul **Zubin Mehta**, în urmă cu doi ani. Acest tânăr cu un potențial uriaș și-a început cariera de dirijor în 2013 când a câștigat premiul întâi în competiția internațională „*Gustav Mahler*” din Bamberg. Shani are performanțe extraordinare și ca pianist concertist, cunoscut publicului israelian deja din 2007 cu concertul de **Ceaikovski** dirijat de maestrul Z.Mehta. Acesta a fost foarte impresionat de talentul de excepție al tânărului Shani, așa încât l-a invitat să participe la un turneu al Filarmonicii ca pianist, dirijor asistent și contrabasist.

Tânărul dirijor a susținut în ultimii ani concerte ca dirijor al mai multor orchestre prestigioase din lume cum ar fi cele din: Amsterdam, Viena, Londra, Berlin, Paris, Boston etc. În prezent este directorul muzical al Filarmonicii Israeliene demonstrând cu fiecare concert dirijat, calitățile lui excepționale de mare muzician, interpret, școlit la cele mai bune instituții, de către profesori renumiți atât din Israel cât și de peste hotare.

Saga Publishing Israel